

Складники освітньої галузі «Мови і літератури»

Мовний компонент

Літературний компонент

Наскрісні змістові лінії чинних програм:

мовленнєва, мовна,
соціокультурна, діяльнісна

емоційно-ціннісна, літературознавча,
загальнокультурна, компаративна

Шляхи
реалізації:

аспектні уроки

уроки розвитку
комунікативних
умінь
(за М.Пентиліук)

уроки
засвоєння
змісту
творів

додашкове
читання

позакласна
робота
(у т.ч. бібліотечні
уроки)

Програмних творів,
уроки літератури
рідного краю

кероване
(позакласне читання),
вільне
(сімейне, за О. Ісаєвою)

Стратегічні компетентності:

комунікативна компетентність

літературна компетентність

мовленнєва
культура

читацька культура

Мета освітньої галузі «Мови і літератури»:

розвиток особистості учня, формування в нього мовленнєвої і читацької культури, комунікативної та літературної компетентності, гуманістичного світогляду, національної свідомості, високої моралі, активної громадянської позиції, естетичних смаків і ціннісних орієнтацій.

Формування читацької культури

Аспекти читацької культури

ОСВІТНЬО-ЗМІСТОВИЙ

- ✓ знання текстів;
- ✓ знання з історії і теорії літератури, літературної критики;
- ✓ знання логіки аналізу літературних текстів.

практичний

- ✓ уміння читати і переказувати твори;
- ✓ уміння аналізувати твори;
- ✓ уміння інтерпретувати художні твори.

ціннісно-орієнтаційний

- ✓ оцінка творів на основі власних почуттів;
- ✓ роздуми стосовно літературних явищ;
- ✓ розвиток читацьких інтересів та естетичного смаку.

Етапи читацької діяльності

Продовження
додатка 2

Етапи читацької діяльності

Формування потреби
до читання (5-7 класи)

Системне читання
(8-9 класи)

Творчо-критичне
читання (10-11 класи)

Завдання:

- ✓ формувати інтерес до літератури;
- ✓ дати уявлення про зміст і форму художнього твору;
- ✓ сформувати вміння інтерпретувати художній твір;
- ✓ розвивати мовлення (усне і писемне);
- ✓ сформувати вміння оцінювати літературних героїв, визначати авторську позицію;
- ✓ сприяти формуванню моральних якостей, національної самоідентифікації

- ✓ дати уявлення про літературні епохи, течії, напрями;
- ✓ сформувати вміння виокремлювати компоненти змісту і форми твору; навчити зіставляти літературні явища, визначати їх художню своєрідність;
- ✓ поглибити вміння інтерпретувати твори літератури;
- ✓ розвивати мовлення (із застосуванням аргументів, елементів дискусії);
- ✓ формувати здатність отримувати естетичне задоволення від прочитаного.

- ✓ розкрити основні тенденції літературного процесу;
- ✓ визначити місце української літератури у літературному процесі;
- ✓ дати уявлення про вершинні здобутки літератури;
- ✓ розвивати навички інтерпретації та аналізу;
- ✓ сформувати навички розлогого мовлення (діалогічного, монологічного);
- ✓ сприяти формуванню загальної культури й світоглядних уявлень.

Модель читацької діяльності (за О.Ісаєвою)

Додаток 3

Навчальна
діяльність
когнітивно-
комунікативного
характеру

сприймання художнього тексту

творче опрацювання художнього
твору

Вікові
можливості

Пізнавальні
потреби

формування духовно-ціннісних
орієнтирів та естетичного смаку

Блоки розвитку індивідуальної читацької діяльності

Ключові слова:
вхідна, проміжна,
вихідна діагностика,
рівні сформованості
читацької культури,
критерії
сформованості
читацьких умінь

Ключові слова:
зіставлення, порівняння
результатів,
варіативність завдань,
індивідуалізація та
диференціація навчання

Ключові слова:
взаємозв'язок
форм, методів,
засобів, прийомів,
читацькі уміння і
навички,
фонові та основні
знання

Авторська система формування читацької культури

Додаток 5

Зміст читацької діяльності	Етапи формування читацької діяльності (за О. Ісаєвою)	Етапи уроку-майстерні	Методичні прийоми (за А. Богосвятською)	Види креолізованого тексту як сучасного засобу активізації читацької діяльності учнів
Основні та фонові знання з історії, теорії літератури та літературної критики	I. Докомунікативний	Індуктор	➤ відтворення змісту твору за ключовими словами-опорами; ➤ коментар епіграфа; ➤ різні види читання («з передбаченням», коментоване, перерване, «з маркуванням тексту» тощо); ➤ оцінювання твору (персонажа) з аргументацією власної позиції; ➤ зіставлення творів різних авторів, різних видів мистецтва; ➤ аналіз ілюстрацій до твору; уявний монолог персонажа; ➤ есе; візуалізація; стилізація; ➤ «Прочитай – не пожалкуєш»; ➤ «Новинар»; ➤ «З творчої майстерні автора»; ➤ «Гердан»; «Займи позицію»; ➤ «Дивовижне перевтілення»; «Цікава несподіванка»	✓ Буктрейлер ✓ Скрапбук ✓ Комікс ✓ Фотоколаж ✓ Логотип ✓ Буклет ✓ Брошура ✓ Постер ✓ «Дуддл» ✓ Кардмейкінг
	II. Комунікативний	Самоконструкція		
		Соціоконструкція		
		Соціалізація		
	III. Посткомунікативний	Афішування		
		Розрив		
		Рефлексія		

Літературні майстерні

(за А.-М. Богосвятською)

- **Художній твір** (комплексний аналіз невеликих за обсягом прозаїчних та поетичних творів).
- **Автор і його творчість** (оглядові теми, кожна група представляє свого автора, напрям, течію в літературі, жанр та ін.).
- **Система образів** (зіставлення або протиставлення головних героїв творів, їх особистісні, портретні характеристики).
- **Поетична майстерня** (складання тематичних поетичних збірок відомих авторів, їх захист, аналіз авторських поетичних текстів, створення власних віршів, робота з теорії літератури).
- **Психологічна майстерня** (вивчення особливостей внутрішнього світу літературних героїв, зміни їх психологічних станів).
- **Коло читання** (створення особливої системи навчальних занять з літератури, пов'язаної з усвідомленням сенсу вивчення даного предмета).
- **Майстерня-екскурсія** (заочна екскурсія на батьківщину письменників та поетів, мандрівка описаними у творах містами).
- **Інтегрована майстерня** (урок літератури, музики, образотворчого мистецтва, історії, філософії та ін.).
- **Наукові дослідження** (робота з літературознавчим матеріалом, глибокий аналіз великих творів).
- **Мультимедійна майстерня** (включення старшокласників у процес медіаосвіти).

Рівні сформованості читацьких умінь учнів

Рівні сформованості читацької діяльності
учнів

Низький (Н)

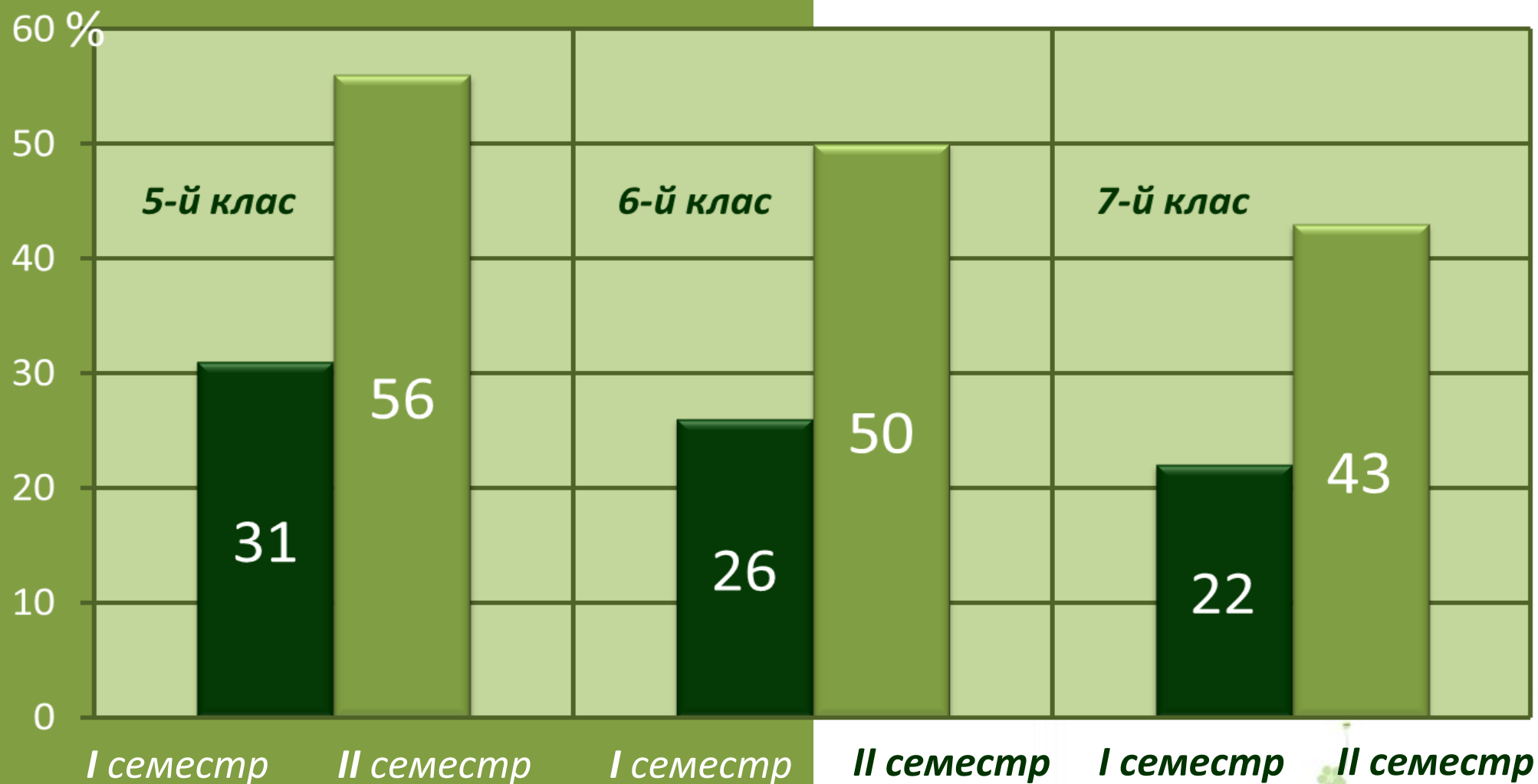
Середній (С)

Достатній (Д)

Високий (В)

Критерії визначення рівнів сформованості читацької діяльності учнів

Низький рівень	Середній рівень	Достатній рівень	Високий рівень
• відсутність інтересу до читання; • самотійний, але немотивований (стихійний) вибір книги; • невміння визначати високохудожню літературу; • правильне, сприйняття художнього твору; • відсутність особистісної емоційно-естетичної реакції на прочитаний твір; • пасивність під час аналізу художнього твору, відсутність володіння літературознавчою термінологією в ході інтерпретування прочитаного; • невміння висловити аргументовану думку щодо прочитаного; • уміння користуватися довідковою літературою; • невміння зіставляти, робити обґрунтовані висновки на основі прочитаного; • відсутність творчих потреб на основі прочитаного.	• обмежене коло читацьких інтересів; • самотійний, але мотивований вибір книги для читання; • труднощі виокремлення високохудожньої літератури; • правильне, але поверхневе сприйняття прочитаного твору; • неадекватність емоційно-естетичної реакції на прочитане; • наявність труднощів у висловленні власної оцінки; • поверхневий аналіз літературного тексту переважно на рівні його змісту, окремих образів, художньо-зображальних засобів; • труднощі оперування літературознавчою термінологією; • уміння користуватися довідковою літературою.	• інтерес до читання художніх творів; • самотійний вибір книги для читання та мотивація; • уміння виокремлювати високохудожню літературу ; • емоційне особистісне сприйняття прочитаного; • вибірковий аналіз твору в єдності його ідейно-естетичної сутності з використанням основних вивчених теоретико-літературних понять; • труднощі під час висловлювання та аргументації оцінки прочитаного; • уміння користуватися довідковою літературою; • вибіркові навички зіставлення, узагальнення прочитаного; • часткова потреба в творчій діяльності .	• широка читацька ерудиція, любов до книги і читання; • самотійний вибір книги для читання та його мотивація; • уміння виокремлювати високохудожню літературу; • емоційне особистісне сприйняття прочитаного у широкому культурологічному контексті на основі розуміння й естетичного сприйняття; • аналіз твору в єдності ідейно-естетичної сутності з використанням вивчених теоретико-літературних понять та аргументована оцінка тексту; • систематизація знань; • уміння користуватися довідковою літературою; • корегування власної оцінки художнього твору; • потреба в творчій діяльності на основі прочитаного.

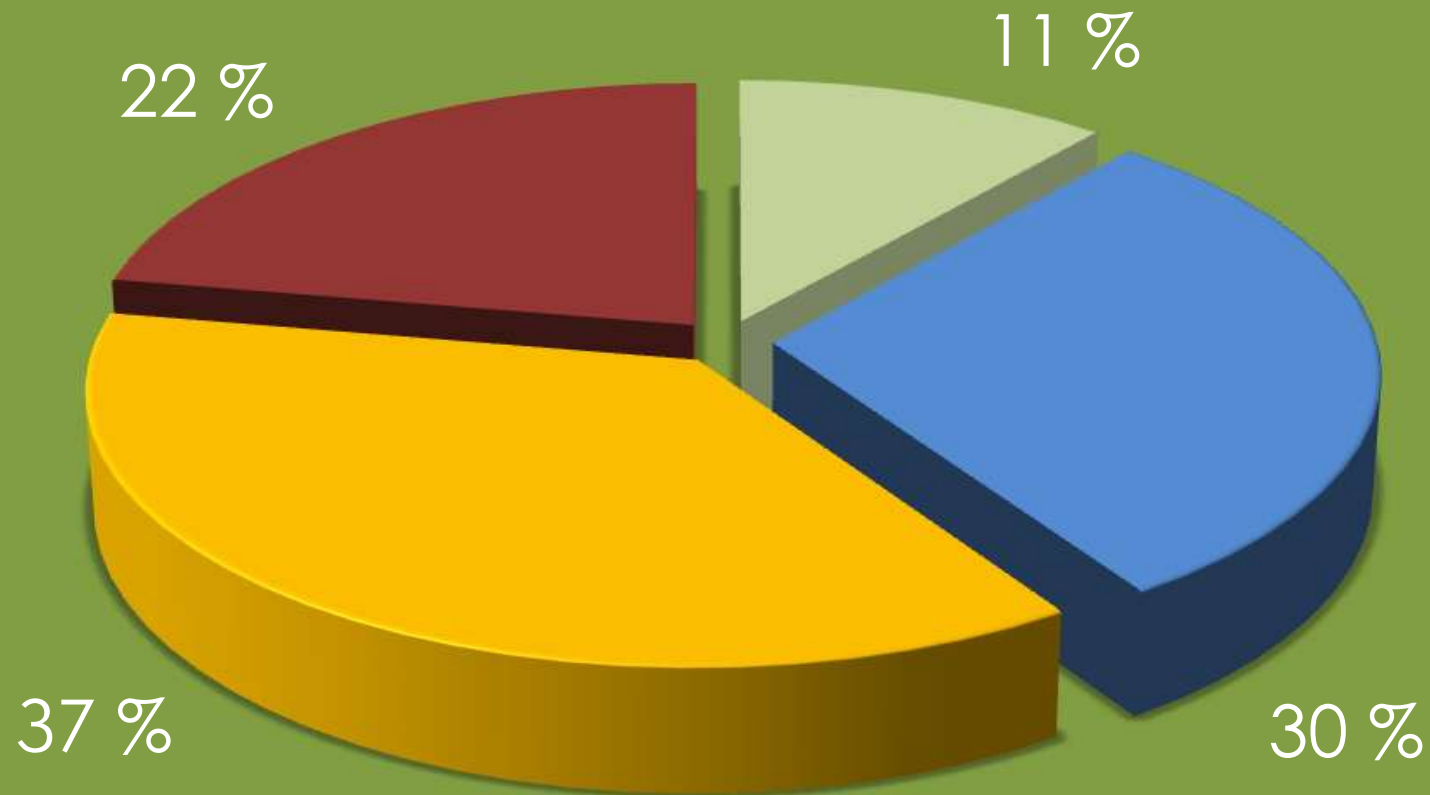

Ріст рівня сформованості
читацької культури учнів
(початкова та проміжна
діагностика)

Рівні сформованості читацької культури учнів (проміжна діагностика)

Додаток 9.1

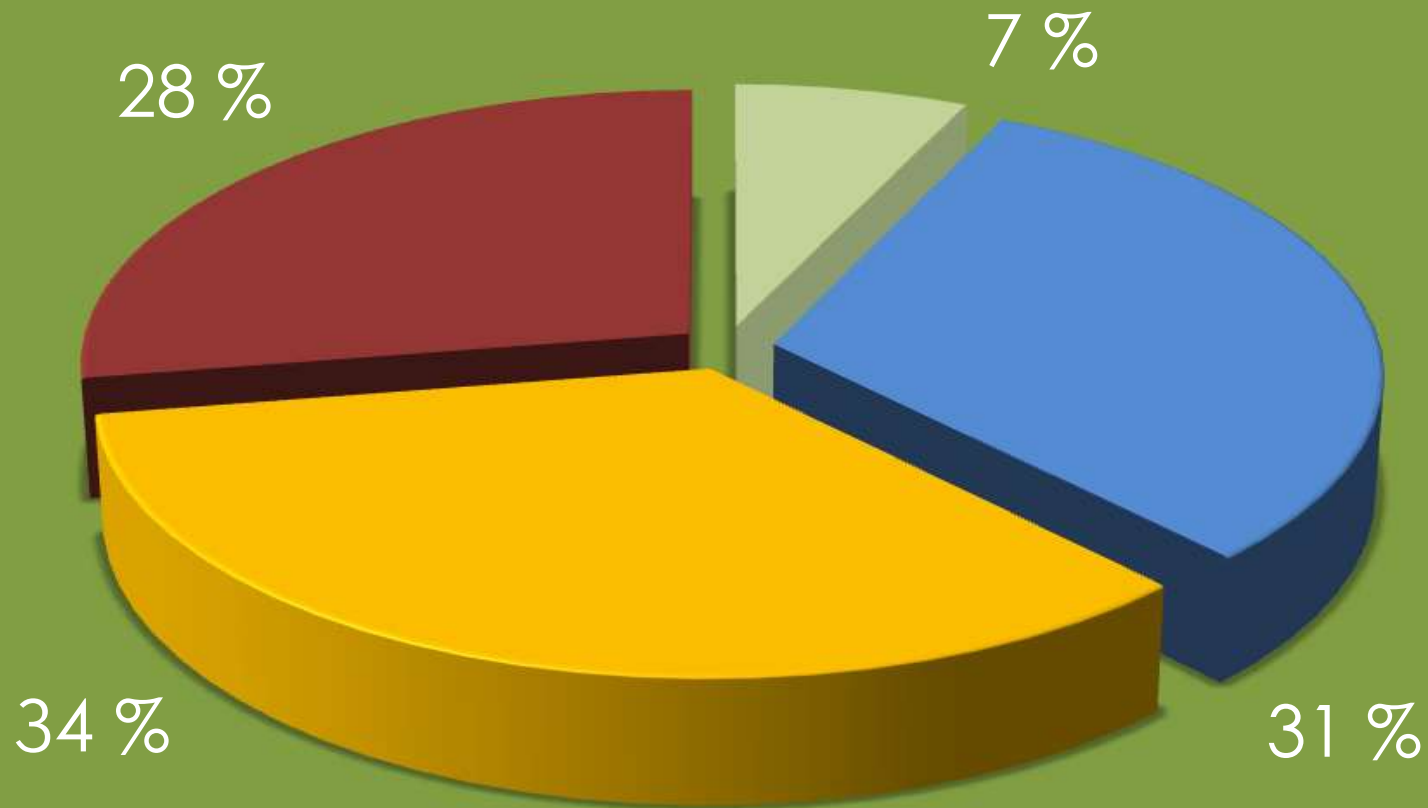

■ низький рівень ■ середній рівень
■ достатній рівень ■ високий рівень

5 клас
II семестр

Рівні сформованості читацької культури учнів (проміжна діагностика)

■ низький рівень ■ середній рівень
■ достатній рівень ■ високий рівень

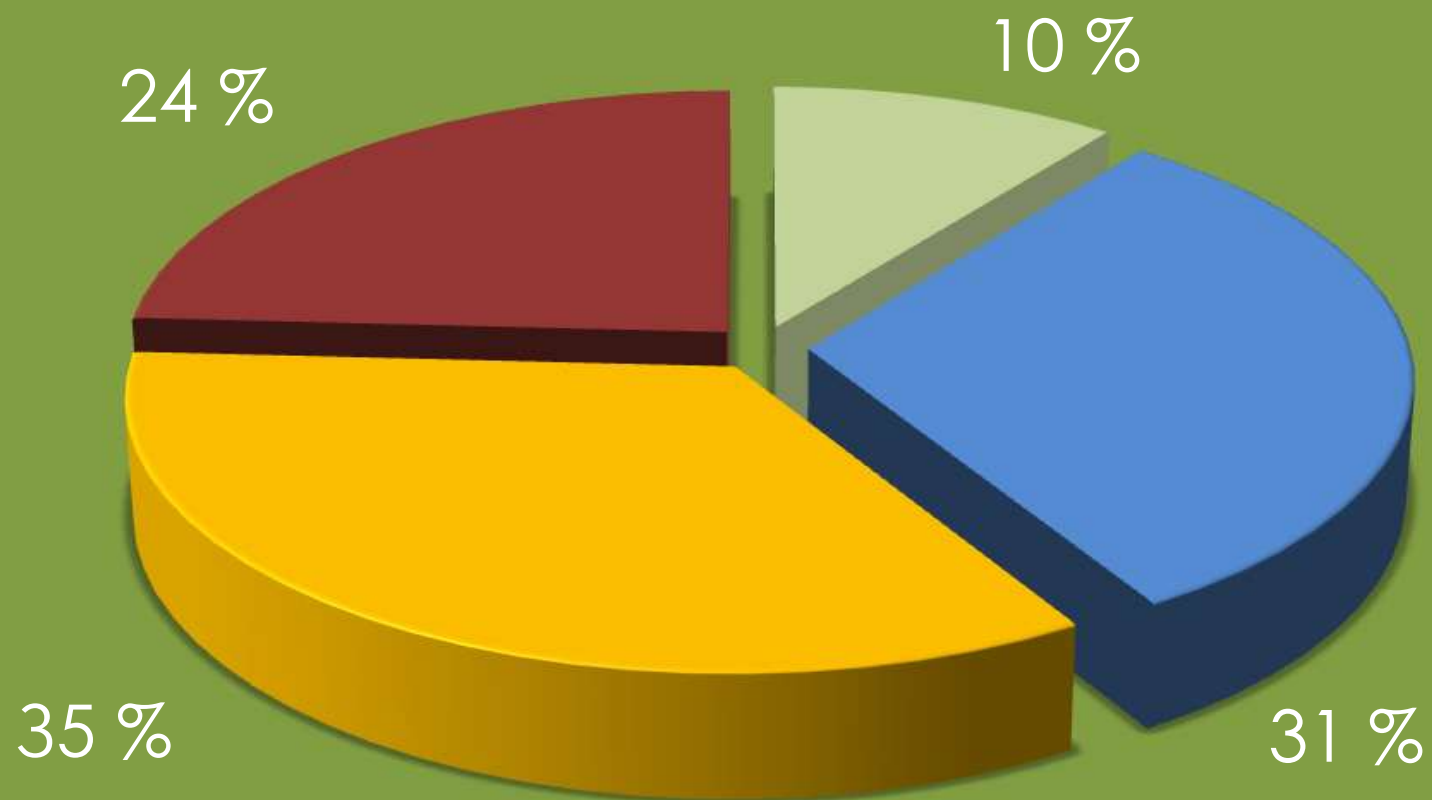
Додаток 9.2

6 клас
II семестр

Рівні сформованості читацької культури учнів (проміжна діагностика)

Додаток 9.3

■ низький рівень ■ середній рівень
■ достатній рівень ■ високий рівень

7 клас
II семестр